

ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОДІВЛІ В ПЛЕМІННОМУ МОЛОЧНОМУ СКОТАРСТВІ

Ю.М.Дзинюк, здобувач

Національний аграрний університет

У статті досліджено залежність між рівнем годівлі та продуктивністю корів у племінних і товарних підприємствах.

Исследована зависимость между уровнем кормления и производительностью коров в племенных и товарных предприятиях.

Актуальність. Виробництво молока та його економічна ефективність тісно пов'язані з рівнем годівлі племінних тварин. Із збільшенням затрат кормів на одну голову худоби відповідно має зростати її продуктивність та знижуватися собівартість одиниці продукції. Це можливо лише за умови створення міцної кормової бази племінних підприємств. Отже, збільшення виробництва молока можна забезпечити лише за рахунок раціональної організації кормовиробництва, збалансованої з потребами галузі, підвищення рівня годівлі худоби молочного контингенту високоякісними кормами та оплати корму продукцією.

Ступінь дослідження. Вагомий внесок в теорію засад збільшення виробництва молока за рахунок раціональної організації кормовиробництва, підвищення рівня годівлі молочного скотарства зробили вчені В.І.Бойко, П.Т.Саблук, М.П.Коржинський, А.П.Калашников, Н.И.Клейменов, В.Н.Баканов та інші вчені. Проведені ними дослідження показали, що цілеспрямоване вивчення залежності між рівнем годівлі та продуктивністю корів в підприємствах племінного молочного скотарства до цього часу не проводилося.

Постановка проблеми. Значна частина питань, пов'язаних з економічною ефективністю виробництва молока, ще залишаються недостатньо розробленими. Тому метою нашого дослідження є визначення залежності між рівнем годівлі та продуктивністю корів у племінних і товарних підприємствах в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. За науковими дослідженнями, продуктивність великої рогатої худоби на 65-70% залежить від рівня і якості годівлі. Саме рівень і тип годівлі значно негативно впливає на продуктивність корів. Недостатній рівень годівлі впливає на термін вищупування ремонтного молодняка і нетелей, на якісні характеристики худоби, збільшення витрат кормів на одиницю молока чи приросту живої маси. У скотарстві за рахунок збалансованості раціонів годівлі можна досягти зрілості теличок за 2-2,5 роки, а витрат кормів на виробництво привісу 8,0-9,0 кг кормових одиниць [1,2].

Проведені нами дослідження сільськогосподарських підприємств Хмельницької області показали, що витрати кормів на виробництво 1 ц молока досить високі (1,51 ц. к. од. на 1 ц молока у 2006 р.) і мають тенденцію до зниження (1,82 ц к. од. на 1 ц молока у 2002 р.). Існуючий рівень витрат кормів значно перевищує нормативні показники і в середньому по Україні і саме тому протягом багатьох років відсутня можливість знизити витрати на вироблене молоко.

Отже, кормова база залишається однією з основних причин стримування інтенсивного ведення молочного скотарства. Послідовна інтенсифікація на основі зміцнення кормової бази і забезпечення збалансованої годівлі корів є необхідним напрямом підвищення економічної ефективності молочного скотарства поряд з удосконаленням племінних і продуктивних якостей поголів'я. Проведене нами дослідження свідчить про те, що більшість підприємств Хмельницької області не дотримуються технології годівлі та утримання корів. Деякі підприємства через диспаритет цін на молоко і корми були вимушені обмежувати тварин у повноцінних кормах. В результаті надої молока почали знижуватися, зменшився вихід телят. Влив рівня годівлі на продуктивність корів у племінних підприємствах представлений у табл.1.

Дані таблиці 1 свідчать, що в підприємствах III групи, де витрати кормів становлять 61,6 ц. к. од., у структурі раціонів корів найвища частка концентрованих кормів. Збалансована годівля за всіма поживними елементами (речовинами) дозволила уникнути

перевитрачання кормів та отримати більш високу продуктивність худоби. Так по III групі підприємств вихід телят на 100 корів на 13,2% вищий ніж у підприємствах I групи і на 5,6% вищий, ніж у II групи. Як відомо, із збільшенням рівня витрат кормів збільшується рівень собівартості виробництва 1 ц молока, що негативно впливає на рівень отриманого прибутку від реалізації продукції та на рівень рентабельності виробництва племінних ресурсів.

Таблиця 1

Залежність між рівнем годівлі та продуктивністю корів у племінних підприємств Хмельницької області, 2005р. *

Показники	Групи підприємств за рівнем витрат кормів на корову, ц.к. од.			
	до 51,0	51,1-60,0	понад 60,0	у середньому
Кількість підприємств	9	12	16	37
Середні витрати кормів на корову, ц. к. од.	49,6	54,3	61,6	56,7
Частка концкормів у структурі раціонів, %	25,4	27,8	30,1	29,1
Середньорічний надій молока на корову, кг	3870	4180	5140	4370
Вихід телят на 100 корів, голів	83	89	94	92

* Розраховано за даними Головного управління статистики у Хмельницькій області

Однак слід відзначити окремі підприємства, де високопродуктивне стадо корів у поєднанні з повноцінною годівлею забезпечує високу продуктивність. Так, у племзаводі ТОВ “Старт” Теофіпольського району Хмельницької області від української чорнорябої породи корів отримували надой на рівні 6500-7000 кг молока на рік і 100 телят на 100 корів.

Товарні підприємства значно гірше забезпечують молочне стадо корів необхідними кормами. У більшості підприємств області дефіцит протеїну в раціоні складає до 35%, вітамінів та інших біологічно активних речовин – понад 50%. Відповідно продуктивність корів залишається дуже низькою (табл.2).

Дані табл. 2 показують, що у товарних підприємствах області для годівлі однієї корови витрачали на 12,6-22,5% менше кормових одиниць, ніж у племінних підприємствах. А низька продуктивність корів і перевитрати кормів не дозволяли досягти зниження

собівартості молока і більшість підприємств отримували збитки від його реалізації. Основною причиною низьких надойв залишається неповноцінна і незбалансована за вмістом амінокислот, вітамінів і мікроелементів годівля тварин.

Таблиця 2

**Вплив рівня годівлі корів на їх продуктивність у товарних підприємствах
Хмельницької області, 2005р. ***

Показники	Групи підприємств за рівнем витрат кормів на корову, ц.к. од.			
	до 35,0	35,1-45,0	45,1-55,0	понад 55,0
Кількість підприємств	16	165	188	41
Середні витрати кормів на корову, ц. к. од.	33,1	40,3	48,2	56,4
Частка концкормів у структурі раціонів, %	8,7	9,2	11,1	14,6
Середньорічний надій молока на корову, кг	2110	2650	3260	3940
Вихід телят на 100 корів, голів	75	76	84	87

* Розраховано за даними Головного управління статистики у Хмельницькій області

Для подальшої інтенсифікації галузі племінного скотарства необхідно забезпечити виробництво та продаж молока при мінімальних витратах кормів не більше 1,2-1,3 ц корм од в товарних підприємствах і 1,1-1,15 ц к. од. у племінних підприємствах [3]. Тільки при повноцінній і збалансованій годівлі племінні ресурси зможуть повністю проявити свій генетичний потенціал і дати високу продуктивність. Отже, збільшення поголів'я великої рогатої худоби у товарних підприємствах повинно базуватися на оптимізації годівлі тварин, удосконаленості технологій їх утримання та виробництва молока і приросту молодняка, а також селекційній роботі. Суттєвою умовою інтенсивного ведення молочного скотарства є наявність приміщень з відповідним мікрокліматом, фронтом годівлі, вільним доступом до води і корму, виходом тварин для прогулянок і на пасовища тощо

Висновки. Рівень годівлі протягом періодів вирощування і використання корів має забезпечити запрограмовану продуктивність поголів'я та оплату корму. Сівозміни в племінних підприємствах повинні забезпечувати концентрованими, грубими та соковитими кормами для більш повного використання генетичного

потенціалу продуктивності худоби. Наукове обґрунтування шляхів забезпечення підприємств з інтенсивною технологією виробництва власних кормових ресурсів, організація повноцінної годівлі корів за необхідними елементами корму дозволять підвищити ефективність їх використання. Відповідно буде отримано меншу собівартість 1ц молока і приросту молодняку великої рогатої худоби та кращі фінансові результати в кінці року.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основы интенсификации производства продуктов животноводства. В.Л. Владимиров, Ю.Н. Григорьев, А.М. Жиряков и др. – М.: Агропромиздат, 1987. – 255с.
2. Нормы и рационы кормления сельскохозяйственных животных: Справочное пособие / Под ред. А.П. Калашникова, Н.И. Клейменова, В.Н. Баканова и др. – М.: Агропромиздат, 1985. – 352с.
3. Економіка виробництва молока і молочної продукції в Україні / За ред. П.Т. Саблука і В.І. Бойка. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 340с.